

KNJIŽEVNA POROČILA

SLOVENSKA DELA

Ivan Cankar v francoščini. (Le valet Barthélemy et son droit.)

Že pred leti je profesor Tesnières v romanskem seminarju z dijaki romanisti prevajal Cankarjeve podlistke iz zbirke «Moje življenje» in knjigo «Podoba iz sanj». Toda, kolikor mi je znano, ti prevodi, žalibog, še niso okusili tiskarskega črnila.

Tako je v novembru leta 1926. «Hlapec Jernej» prvi stopil pred francosko publiko in se, prepotovavši v minulem letu Italijo (2 izdaji), oglasil v Parizu za svojo literarno pravico.

Prevod te «nouvelle slovène inédite» sta oskrbela gospod in Francozinja gospa J e r a s (bivša profesorica učiteljskega v Franciji), založil pa ga je po dolgotrajnem dopisovanju prevajalcev in njiju požrtvovalnega pomočnika z raznimi založništvii (Plon-Nourrit, Le Roseau d'Or itd.) podjetni pariški knjigar Arthème Fayard. Ta tiska znano in zelo razširjeno slovstveno zbirko «Les Oeuvres libres, recueil littéraire mensuel ne publiant que de l'inédit», ki priobčuje v običajni francoski leposlovni knjižni obliki vsak mesec pet ali šest krajših romanov, obširnejših novel, pravljice, drame, komedije in včasih tudi aktualne potopise.

Zadnje mesečne publikacije so prinesle nekatera dela znamenitih francoskih sodobnikov. Med sotrudniki najdeš imena: Claude Farrère (San Fermin de Pamplona v Navarri), Maurice Maeterlinck (Le Malheur passe, drama), J. - H. Rosny st. (Plovci v neskončnost), Maurice Rostand (Angel samomora), Edmond Jaloux (Zadnji dan ustvarjanja), Pierre Dominique (Nebeški ogenj) in druge. Iz prevodne literature so «Oeuvres libres» objavile leta 1926. novele Tolstega, Londona, Čehova, Ibaneza in Kuprina.

V novembrski (65.) številki tega zbornika je na drugem mestu izšel Cankarjev «Le valet Barthélemy», ki obsega v francoskem prevodu 71 strani (pag. 95 do 164 v zbirki). Na čelu je objavljen satirični roman «Lutke iz Bellerive» člana Francoske akademije, romanciera Henrya Bordeauxa. Poleg teh dveh prinaša 382 strani obširno izdanje še roman «Igralka in trije neznanici» (Paul Ginisty); članek Charlesa Géniauxa «France et Italie en Tunisie» in novelo pisateljice Suzanne Normand «Hiša grdosti in skoposti».

Mislím, da je za razširjenje tega prvega Cankarjevega dela dokaj ugodno, da je našlo prostor v zbirki, ki ima v Franciji več tisoč naročnikov in zelo obširen krog bralcev (50.000 naklade). Če bi drobni «Hlapec Jernej» izšel v posebni knjigi, bi gotovo — ker ime avtorja med Francozi še ni znano — ne našel mnogo kupcev.

Prevajalca sta prevod posvetila francoskemu pisatelju, esejistu, prevajalcu in poljedelcu Philéasu Lebesgueu (glej članek A. Debeljaka, Ljubljanski Zvon, 1924, str. 125) in Francozom, ki so se s peresom ali orožjem borili za naše ujedinjenje.

Uvodoma predstavlja krstni boter Lebesgue na dveh straneh petita novi publiki pisatelja in naše slovstvo. Škoda, da mu je prostor tako omejen. Tudi bi bilo bolje, da bi članek sestavil kdo drugi, ki bi lahko bolje presodil važnost imen in smeri v našem slovstvu.

Prevod obeh Jerasovih je v celoti točen in lep. Prevajalcu sta se zgladno potrudila. Našla sta visokemu, blestečemu Cankarjevemu slogu dostojen in veren francoski odraz. Mestoma morda vendar slovenska dikcija in frazeologija preveč govorita iz francoščine.

Naj navedem še nekaj malenkosti, ki sem si jih, primerjajoč oba teksta, mimogrede zabeležil na robu francoske izdaje.

Na nekaterih mestih sta prevajalca izpustila kateri odvisni stavek, ne da bi pri tem kaj zameglila razumevanje besedila. Odpadlo je tudi tu in tam nekaj pridevnikov, okrasnih pridevkov, ki bi jih bilo lahko brez truda po-francoziti. Nekajkrat sta Cankarjeve rečenice poenostavila, mestoma v korist francoščine in na zahtevo francoske sintakse. Slepár, jezični doktor, je postal samo «avocat», babe, ženščure, nekrščanske krivice v prevodu ni. Tiskovna napaka vous namesto nous (str. 105) moti zmisel.

Nekatere besede sta tu in tam nerodno prevedla. Od posameznih napačnih poznamenovanj bi zlasti omenil: prendre en faute (ukaniti), grange (hlev), penser (sanjati), que le soleil n'ait pas desséchée (ki jo je solnce posušilo), tu es bien sot pour être si vieux (star si, pa si še neumen), connue (veljavna), écouter religieusement (verno poslušati), entendre (oblagodariti), les gueux (romarji), juste (usmiljen), à la joie (v zasmeh), refrains (kvante), étouffait de rire (se je oddahnil), sans aucune espace (nič plotov ni), sauvages (pogani), envoyer (gnati), jouets (pajdaši), meurtriers (pogrebci). Pa to so samo dlačice v sicer svežem, polnovrednem jajcu.

Da bi le prevajalcema uspelo, še drugim delom, ki jih pripravljata, najti pot med francoski svet. Potem bo naš Cankar kmalu res postal, kakor pravi Lebesgue, une immortelle figure européenne. P a v e l K a r l i n.

E. Gangl: Hram slave. Ljubljana 1926. Založila Učiteljska tiskarna. 152 str.

Za sodobnika, ki žejno in željno pričakuje umetniško močnih proizvodov, da se mu iz njih razodene mnogoliko življenje v obliki sedanosti, ni baš razveseljiv pojav zbirka pesmi, kot nam jo je prinesla Ganglova knjiga «Hram slave». Ta zbirka je namreč tipičen izraz žalostnega epigonstva, ki se hrani z lažnivimi, do ogabnosti preperelimi idejami plehkega rodoljubstva, meščansko odurnega nacijonalizma in tistega «hejslovanstva», ki ga je že I. Cankar razkrinkal v svojih satirah in farsah. Oblikovno so Ganglove pesmi verzificirane fraze, ki jim niti v časniških kolonah ne gre več mesto. Zbirko pričinja šolniški motto: «Slava domovine, je slava nas vseh, je naš ponos in naša sreča!» — Ta obrabljena rečenica je dovolj značilna za vso pesniško ubožnost knjige, ki se skozi njo vije dolga kača hvalnic, tožb, balad in sonetov, opevajočih zgodovinske osebnosti, junake dneva, imenitnejše kraje, različna mesta, v prvi vrsti seveda Beograd, Zagreb in Ljubljano, da se domorodni pesnik spoštljivo odzove svoji patrijotični dolžnosti. Ganglu je verz samo sredstvo, da ž njim izraža svoje domovinstvo, ki se v ničemer ne razlikuje od onega, ki ga očitujejo Cankarjevi rodoljubi. To ni samo nemoč pesnenja, tudi ne samo znak popolne odsotnosti pesniškega doživetja, ampak celo zločin proti pravi liriki, ki jo taki proizvodi le smešijo in jo še bolj odtujijo javnosti, katera se dobro zaveda votlosti in plehkosti take idejnosti. Če bi se hotel spuščati v podrobno analizo zbirke, bi zašel predaleč, rajši hočem navesti samo nekaj vzgledov, ob katerih si utegne čitatelj sam ustvariti sodbo o umetniški ceni Ganglove knjige. Primerjaj verze: «O, domovina, tebe se o p l e t a (!) ljubezen moja, . . .», «... Na naši zemlji ž e v z c v e t e v a r a j (!)» «Iz src navdušenja n a m g l a s k i p i (!), glas radosti, ponosa in češčenja / Prešeren, pesnik večnega življenja, / na čast naj tebi s l a v o s p e v g r m i (!)» Pesnik je tudi proti svoji volji zabaven,